

BÆREDYGTIGHED MED EN HØJ GRAD AF SANDHED

Landmand Mogens Hjort Jensen fra Grenå er en af fortalene for sand i sengebåsene – og pioner med fokus på at løse problemet med sand i gyllen. Efter en hård start med etablering af et sandvaskeranlæg har han nu skabt både en mere bæredygtig bedrift og adgang til et kommende biogasanlæg ved Grenå.

Man kan sige, at det er lidt sjovt ...

at genanvende sand i Danmark, når vi er så rige på det. Men hvis man tænker videre på eksempelvis det slid, som sand forårsager på pumper og gylleudstyr, så kan det altså godt betale sig. Og så handler det selvfølgelig også om velfærd for køerne, siger Mogens og smiler.

Sand er godt for dyrevelfærden, da det tilpasser sig dyrets individuelle aftryk, og derfor får køerne færre skader. Samtidig modvirker sandet bakteriespredning, så med sand i båsene har jeg dyr, som trives og giver mere mælk i længere tid, fortæller Mogens, der kan se en højere ydelse og en positiv påvirkning på bundlinjen.

Inspireret på studietur til USA

Når man spørger Mogens om relevansen af at arbejde med bæredygtighed, forklarer han:

- Det bliver ganske enkelt en nødvendighed. Bæredygtighed handler om et bredere perspektiv og ikke kun om køerne skal på græs, hvilket vil være vanskeligt for en landmand som mig. Det hænger eksempelvis også sammen med at producere så effektivt som muligt.

Mogens begyndte for et par år at overveje, om et sandvaskeranlæg kunne være en mulig løsning på at kunne anvende sin gylle til biogasproduktion. Med et sandvaskeranlæg bliver det muligt at separere sandet fra gyllen ved hjælp af en tromlesi. Der er endnu ikke særlig meget viden omkring sandvaskeranlæg i Danmark, og Mogens var derfor igennem en længere beslutningsproces, inden han valgte at investere i et brugt anlæg til 300.000 kr. Det viste sig dog at være en mere besværlig proces, end Mogens lige havde regnet med.

SANDVASKERANLÆG

- Et sandvaskeranlæg vasker skidt fra sandet, så sandet kan genbruges.
- Der findes under en håndfuld sandvaskeranlæg i dansk kvægproduktion.
- Sandvaskeranlæg er på listen over tilskudsberettigede investeringer.

- Jeg brugte meget tid på at få anlægget til at fungere, og det kom aldrig til at køre helt optimalt. Det var først da min kone sagde til mig, at det enten var et nyt anlæg eller en skilsmisse, at jeg tog beslutningen om at investere i et nyt anlæg, fortæller han.

Mogens valgte at tage til USA sammen med andre, der interesserede sig for sandseparation for at finde inspiration, og han besøgte otte mælkeproducenter, hvis køer lå på sand i sengebåsene. Heraf havde seks af dem biogasanlæg af miljømæssige årsager. Efter mange overvejelser valgte Mogens at købe et nyt Dairy Tech-anlæg i Holland, da han syntes, at driften så mere enkel ud på denne type anlæg.

Tilbagebetalingstid på 10 år

Mogens fortæller, at arbejdet med anlæggene har taget en del tid fra primærdriften, men det er nu endelig implementeret og rimeligt velfungerende.

- Igen gennem det lange etableringsforløb har jeg været meget glad for, at jeg har nogle meget kompetente og selvkørende medarbejdere, som har kunnet være med til at sikre en stabil drift.

Nu hvor anlægget kører, kan Mogens og hans medarbejdere også glæde sig over en miljømæssig besparelse, da der er tale om et lavteknologisk anlæg med en 5 kW motor. Så selv om anlægget kører 12 timer i døgnet, bruger det meget lidt strøm, og vandet genbruges også i vaskeprocessen, så også vandforbruget er lavt.

Med etablering af sandvaskeranlægget har Mogens nu en gylle, som kun indeholder 10 % af den mængde sand, han anvender. Dermed kan gyllen nu også bruges til andet end gødning – og denne fordel har ledt Mogens frem til en helt ny mulighed.

Delejerenskab om biogasanlæg

- I år bliver jeg medejer af et biogasanlæg, hvilket er et projekt, som har været 10 år undervejs. Vi er 16 landmænd, som er gået sammen om et biogasanlæg, hvor vi skal levere biogas til Norddjurs Kommune. Hver enkelt landmand ejer en del af anlægget, og det synes jeg er positivt, da delejerskabet mindsker risikoen for den enkelte landmand og styrker relationen imellem os, fortæller han og fortsætter:

- Ved at deltage i biogasprojektet kan jeg genanvende både mit sand og gyllen. Det giver mig en tilfredshed i hverdagen at være nået hertil, hvor jeg kan holde både omkostningerne og miljøbelastningerne nede, fortæller Mogens, som også er formand for Kvægbrugsudvalget i Djursland Landboforeningen. Hans fornemmelse siger, at antallet af kvægproducenter med sand i båsene og sandvaskeranlæg vil stige:

- Når det først fungerer, så er det virkelig positivt at have på bedriften, og det giver altså nogle nye strategiske muligheder, som for eksempel, som det er sket hos mig, at komme med i et biogasprojekt. Biogasproduktion vil blive en stor og vigtig del af dansk landbrug i fremtiden, fordi kravene til at udnytte ressourcerne bedre vil være stigende, og så er det godt at være i gang.

MOGENS MOTIVATION FOR DELTAGELSE I BIOGAS-PROJEKTET

- Mogens leverer sin dybstrøelsesgødning til anlægget og modtager det tilbage som gylle, der har større udnyttelsesgrad.
- Mogens kommer af med tyk gylle og modtager tynd gylle, der er bedre til græsmarkerne.
- Indtjeningen på afgasningen af gyllen kan betale transportudgifterne.